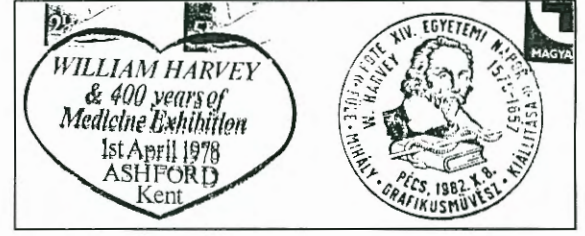

William Harvey (1578-1657) ve kan dolaşımı

Prof. Dr. Teoman ONAT

William Harvey 1 nisan 1578'de Folkestone'da doğmuş, Cambridge'deki Caius Koleji ve Padova'da tıp tahsilini tamamlayarak 1597'de tıp doktoru olmuştur. Daha sonra Londra'da hekimlik yapmış, St.Bartholomeus Hastanesinde çalışıp dersler de vermiştir. Krallardan James I ve Charles I'in özel hekimliğini yapmış olan Harvey 3.6.1657'de bir felç atağından sonra ölmüştür.

Kan dolaşımını uzun yıllar araştırmaları sonunda 1628'de Frankfurt'ta yayınladığı 72 sayfalık "Exercitatio Anatomica De Motu Cordis Et Sanguinis In Animalibus" (Hayvan da kalp ve kanın hareketi hakkında anatomik çalışma) adlı eserinde açıklayan Harvey kalbi musküler bir pompa olarak görmekte ve hareketini şöyle anlatmaktadır: İlk önce auricula kasılır ve bu esnada kanı ventriküle atar. Bunun dolmasıyla kalp genişler, yukarı doğru bir hareketten sonra fibrilleri gerilir ve ventriküllerin kasılması ile bir atım meydana gelir. Böylece auricula'lardan gelen kan hemen arterlere atılır; sağ ventrikül atımını vena arteriosa diye adlandırılan fakat yapı ve işlev bakımından bir arter yoluyla akciğere, oradan ise sol auricula yoluyla sol ventriküle geçer; sol ventrikül atımını aortaya yollar. Buradan arterler ile bütün vücuda yayılır ve venler yoluyla kalbe döner. Ve bütün bu hadiseler sırası devamlı tekrarlanır. Böylece arterlerin nabazını kalpten yollanan kanın impulsundan ibarettir...'

Harvey bu kanaati edinmek için 80 değişik türde hayvan kullanmıştır. Onu dolaşımın istikameti hakkında çalışmalara iten ve venöz kapakları ilk olarak tarif etmiş olan Padova'daki hocası Acquapendente'li Girolamo Fabricio (1537-1619) olmuştur (-> İtalyan posta damgası). Ancak, hocası bunları, venöz dolaşımın proksimal'den periferiye doğru giderken dolaşımı yavaşlatan birer engel olarak görmesi Harvey'e makul gelmediğinden bir dizi çalışmalara girişmiştir. Venin proksimal kısmını bağladığı zaman, distal kısmının şiştiğini gözlemiştir. Sonuçta venöz kapakların dolaşımı kalbe doğru yöneltti ve ters istikameti engelleyen birer yapı olduğunu ileri sürmüştür. Harvey böylece kan dolaşımı ile kalbin hareketlerini derinine gözleyip en iyi şekilde açıklayan hekim olmuştur. Ancak, onda kapiller dolaşım hakkında bilgiler eksikti, ve bunun bulunuşu için basit mikroskopların gelişimini beklemek gerekiyordu. Bu konuya başka bir yazıda değineceğim. Yukarıda bir İngiliz (1978) ve macar damgasında (1982 Peşte) Harvey şereflendirilmiştir. Altındaki şekilde soldan sağa ikinci sıranın ortasına kadar değişik ülkelerin William Harvey'i gösteren pulları ve hocası Fabricio'ya ait iki İtalyan damgası görülmektedir.

